

213.

Disputatio III.

DE DOMINIO PROPRIETATIS, ET EIVS AC-
quirendi modis: tum in specie de occupatione, ac predatione
bellica, & quidem de venatione, aucupio, pi-
scatione, & inuentione.

Q V A M

Auspice Christo.

P R Æ S I D E,

C O N S V L T I S S I M O

V I R O, D. H E N R I C O B O-

C E R O, V. I. D. E T I N A L M A T Y-

*bingensium Academia Antecessore clarissimo, Præ-
ptore suo honorando:*

ORDINARI EXERCITII CAUSA,
hora & loco consuetis, tueri cona-
bitur

M. CASPARVS HEVCHELIN,
Lauinganus.

T V B I N G A E
Excudebat Georgius Gruppenbachius.

M. D. X C I X.

f

DE DENNIS REPERTORIUM
PRACTICUM
VON
J. DENNIS
PHYSICUS
VON
WÜRZBURG

OPUS
VIRI D. HENRICO BO
CII
IN
M. D. C. C. L. I. I.

OPUS
VIRI D. HENRICO BO
CII
IN
M. D. C. C. L. I. I.

OPUS
VIRI D. HENRICO BO
CII
IN
M. D. C. C. L. I. I.

I.

Disputatio III.

T H E S I S I.

DOMINIUM PROPRIETATIS EST IUS, quo corporalis res alicuius propria est, (a) idque in iure nostro plerunque simpliciter dominium appellatur, (b) & quandoque etiam proprietas dicitur: (c) Doctores directum appellant dominium; cui utile dominium opponunt, quale dicunt habere vasallum in feudo, emphyteutam in emphyteusi, usufructuarium in usufructu. (d)

a) *Dominium proprietatis dicitur in l. si tibi. 17. ff. Quib. mod. usufruct. amitt. l. proprietatis 4. C. de probat. Et qui hoc dominium habet, dominus proprietatis appellatur in l. si cuius. 13. l. sed si quid. 16. §. proprietatis, l. Dominus. 57. ff. d. usufruct. l. si ita legatus. 16. §. 1. ff. de usu & habit. Cum autem proprietates, & proprium coniugata sint, sequitur dominium proprietatis esse, quo res alicuius propria est: modò sit res corporalis, siquidem res incorporalis, ut est usufructus dominio proprietatis, ut usufructuarium domino proprietatis, in legibus iam allegatis opponatur. (b) l. 1. §. 1. l. si quis. 17. §. 1. ff. de acquir. rer. dom. & alibi saepe. Facit quoque huc, quod traditio, qua hoc dominium acquiritur, in res incorporales non cadit. l. servus. 43. §. 1. ff. de acquir. rer. dom. (c) l. naturaliter. 12. §. 1. ff. d. t. l. si procurator. 13. ff. de acquir. rer. dom. (d) vide Costal. in libello parerg. iur. scient. pag. 34. & ad l. 1. ff. si ager, vectigal. Duaren. lib. 1. Disputat. cap. 17. & Coras. lib. 6. Miscel. cap. 20.*

II.

Estque duplex hoc dominium: plenum, & nudum. Plenum proprietatis dominium est, quod cum usufructu est coniunctum; ut si usufructus rei non sit alterius, sed dominus proprietatis ipse eadem utatur fruatur. Nudum proprietatis dominium est, quod separatum est ab usufructu; ut si non dominus ipse re sua propria, sed alius aliquis eam utatur fruatur.

l. 2. ff. Quib. mod. usufruct. amitt. Duar. lib. 1. Disputat. cap. 17.

III.

In hoc autem dominio spectamus, tum eius acquirendi, tum amittendi modos.

l. Ferè. 153. vers. cum quibus modis, vbi Cuiac. in Commentar. ad Paulum. ff. de Reg. Iur.

IV.

Modi acquirendi dominium vel iuris gentium sunt, vel sunt iuris ciuilibus.

§. singulorum, vers. Quarundam enim. Instit. de rer. diuis. & acquir. rer. dom. & l. 1. ff. de acquir. rer. dom.

V.

Iuris gentium modi sunt tum occupatio, & prædatio bellica; tum accessio & traditio.

VI.

Occupatio est apprehensio rei, quæ iure gentium ipsa proprietate adhuc nullius est, sed apprehensione eius propria fit, qui ipsam hoc animo vt suam faciat, occupat.

§. Litorum, vers. proprietates autem, & §. fera igitur bestia, vers. Quod enim, Instit. de acquir. rer. dom. l. 3. in princ. & l. Quod in litore. 14. ff. de acquir. rer. dom.

VII.

Est autem occupatio vel rei soli, vel mobilis rei. Rei soli, veluti insulæ in mari natæ, (a) item litoris ædificatione apprehensi. (b)

a) *§. Insula, Instit. de rer. diuis. & l. Adeo. 7. §. Insula. ff. de acquir. rer. dom.* (b) *l. in tatum. 6. in princ. ff. de rer. diuis. l. Quod in litore. 14. ff. de acquir. rer. dom.*

VIII.

Occupatio rei mobilis est captura, vel inuentio. Captura est occupatio animantium ferarum, (a) eiusque species sunt venatio, aucupium, & piscatio. (b)

a) *l. 1. §. vlt. ibi, capiuntur, ff. de acquir. rer. domin. & §. Fera igitur bestia, ibi, capta. Item, ibi, capiat. Instit. de rer. diuis.* (b) *l. item si fundi. 9. §. aucupiorum. ff. de usufruct. & §. Planè, qui alienum, ibi, venandi, aut aucupandi, & d. §. Fera, ibi, & pisces, Instit. de rer. diuis. & l. iniuriarum. 13. §. vlt. ibi, in mari piscari, ff. de iniur. l. 1. in fin. ibi, pisces, ff. de acquir. rer. dom.*

Venatio

IX.

Venatio est captura bestiarum terrestrium: vt sunt cerui, hinnuli, apri, lupi, lepores, vulpes, &c.

Cic. de natur. Deor. vescimur, inquit, bestijs & terrenis, & aquatilibus, & volatilibus.

X.

Aucupium est captura bestiarum volatilium; veluti volucrum, (a) vt pauonum, columbarum, (b) apium (c) item gallinarum, anserum, anatumque syluestrium siue ferarum. (d)

(a) *S. Fera igitur, Instit. de rer. diuis. l. 1. §. vltim. ff. de acquir. rer. dom.*
 (b) *Pauonum, Instit. de rer. diuis. & l. naturalem. §. S. Pauonum. ff. de acquir. rer. dom.* (c) *S. Apium, Instit. de rer. diuis. & d. l. naturalem. §. S. apium. ff. de acquir. rer. dom.* (d) *S. Gallinarum, Instit. de rer. diuis. & d. l. §. S. Gallinarum. ff. de acquir. rer. dom.*

XI

Piscatio est captura bestiarum aquatilium, veluti piscium, & cancrorum, &c.

d. S. Fera igitur bestia, ibi, Et pisces, Instit. de rer. diuis. & d. l. 1. §. vlt. ff. de acquir. rer. dom. & d. l. iniuriarum, 13. §. vlt. ff. de iniur.

XII.

Non solùm tamen in fundo iure gentium communi, aut proprio venari, & aucupari licet, sed etiam in prædio alieno. (a) Neq; tantùm in aqua omnium hominum vsu communi, veluti mari, sed etiam in alieno stagno, aut lacu piscari licet, non autem in piscina aliena. (b)

(a) *dict. §. Fera, vers. Nec interest, Inst. de rer. diuis. & d. l. 3. §. 1. ff. de acquir. rer. dom.* (b) *l. 3. §. Item feras bestias. ff. de acquir. poss. & d. l. iniuriarum, 13. §. vlt. in fin. ff. de iniur. Didac. Conar. ad c. peccatum, de reg. iur. in 6. part. 2. Relection. §. 8. num. vlt. pag. 240. Cuiac. lib. 4. obseruat. cap. 2.*

XIII.

Qui verò fundum, stagnum, aut lacum alienum venandi, aucupandi, aut piscandi gratiâ ingreditur, potest à domino, si is præuiderit, prohiberi, ne ingrediatur. (a) Qui si contempta prohibitione pro-

f 3

cedat,

cedat iniuriarum conueniri actione potest. (b) Id tamen quod cepit venator ille, suum nihilominus facit. (c)

(a) l. 3. §. 1. ff. de acquir. rer. dom. l. Diuus Pius 16. ff. de seruitut. rusticor. pradior. §. Planè qui alienum, Instit. de rer. diuis. (b) l. Iniuriarum. 13. §. vlt. ff. de iniur. l. 2. §. Si quis in mari. ff. Ne quid in loco public. gl. ad d. l. Diuus Pius 16. ff. de seruit. pradior. rustic. (c) l. In laqueum 55. ff. de acquir. rer. dom. gloss. ad d. l. Diuus 16. ff. de seruit. rustic. pradior. Didac. Couar. ad c. peccatum. de reg. iur. in 6. secunda part. Relectionis. §. 8. num. 5. At dissentit gl. ad d. §. Planè qui alienum, in verb. Ingrediatur, Instit. de rer. diuis. & Cuiac. lib. 4. obseruat. cap. 2.

XIV.

Cæterùm quæritur, si quisquam ita vulnerarit in venatu feram bestiam, vt capi haud difficulter possit, statim ipsius venatoris fit, an verò nihilominus ab alio aliquo capi possit, & ipsius fieri? Proculo Iureconsulto placuit, cuius sententiæ Iustin. Imper. subscripsit, non aliter eam feram esse vulnerantis, quàm si eam omnino ceperit, & in suam potestatem redegerit.

l. Naturalem 5. in prin. ff. de acquir. rer. dom. §. Illud quæsitum. Instit. de rer. diuis. Facit hoc, quòd fera bestia non nisi occupatione, id est, apprehensione alicuius fiunt, l. 3. in prin. ff. de acquir. rer. dom. l. 1. §. 1. ibi, ex naturali possessione. ff. de acquir. rer. dom. At Trebatius Iurisconsultus dissentit in l. 5. §. 1. ff. d. t. cuius opinio aliquibus in locis vsu recepta est.

XV.

Est & illa non inelegans quæstio, si fera bestia in laqueum, quem venandi causa aliquis posuerat, inciderit, num statim eius efficiatur, an verò alius quispiam sibi eximendi eam ius habeat? Proculus sensit, & Iustin. Imper. probauit, priusquam is, qui posuit laqueum, ceperit, & suam in potestatem redegerit, ipsam feram, ab alio eximi eam licitè posse.

d. l. in laqueum 55. ff. de acquir. rer. dom. Donell. lib. 4. commentar. 1. cap. 8.

XVI.

In feris autem animantibus, quæ cicuratæ, & mansuefactæ, ex consuetudine abire, & redire solent, talis regula comprobata est, vt eousq;

ut eousque tuæ esse intelligantur, donec animum reuertendi habeant.

d. l. Naturalem §. in prin. vbi gloss. & S. Pauonum, ff. d. t. & S. In ijs autem animalibus, & S. quicquid autem, vers. naturalem autem, Instit. de rer. diuis.

XVII.

Etsi verò iuregentium per occupationem eiusmodi feras bestias quilibet sine discrimine adipisci queat, illud tamen iusgentium hodie passim ferè à Principibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus subactum est, adeo ut neque in proprijs agris venari aut aucupari cuius integrum sit.

XVIII.

Sed an iure, vel iniuria ipsi Principes, Comites, Barones, Nobiles, alijque ciuitatum quarundam primates, sibi tantum hoc ius vendicent, multuaga inter nostros concertatio est, nos & occupationis, (a) & præscriptionis (b) iure ipsos defendi asserimus. (c)

(a) Hoc enim iure ipsum solum, quod primitus commune vbique fuit, quorundam postea factum est, l. Ex hoc iure §. ff. de iustit. & iur. l. In tantum §. in prin. ff. de rer. diuis. l. Quod in litore §. ff. de acquir. rer. dom. l. 3. in prin. ff. Ne quid in loco publ. Cur ergo non aequè & ius venandi. (b) Per l. Si quisquam §. ff. de diuers. & tempor. præscript. & l. præscriptio §. 45. in prin. ff. de usurpat. & vsucap. Ex quibus locis cognoscimus fundi ius præscriptione longa possessionis adquiri, at non in perpetuum, sed quandiu quis eo solus vsitur, vnde certò statuendum, immemorialis temporis præscriptione pleno iure id adquiri, cum hac præscriptione ea etiã, quæ mera facultatis sunt, nancisci possimus, Baldus tractat. de præscript. part. 4. quintæ principalis, quæst. 1. pag. 433. & seqq. Anton. Gabr. Roman. lib. 5. commun. conclus. Tit. de præscript. conclus. 10. num. 7. Hieron. Schurff. consil. 1. cent. 3. num. 20. & seqq. & Zoannet. Tractat. de empt. & vendit. sub pacto retrouenditionis, num. 140. & seqq. vbi latè de iuris venandi præscriptione differit. Et præsumendum est, quòd patientia aliorum, quamuis prohibitione interueniente, Principum, Comitum, Baronum, Parentes & Antecessores huic præscripserint iuri, cum vis & metus alijs incussus affingi ipsis haud debeat, per l. Igitur §. 12. S. Et generaliter, ff. de liberal. caus. & l. Merito §. 1. vbi Dd. ff. pro socio. Zoannet. dict. Tractat. num. 190. Vnde etiam bona fide, quam immemorialis tempus inducit, gloss. in c. Abbate.

bate, vers. Alciatensem Monachum, vbi Anton. de Butr. extr. de decim. Balbus tractat. de præscript. part. 2. tertia princip. quest. 6. num. 11. & seqq. tale ius quasi possidere præsumuntur Zoannet. dict. Tractat. num. 164. Neque ipsis necessaria est tituli allegatio, Balbus dict. loc. Molin. in consuetud. Paris. §. 7. num. 12. Mins. cent. 1. obser. 30. Quinetiam titulo pro herede Principes, Comites, Barones, munitos dicere possumus. (c) Occupatione, & præscriptione, vel qua alia ratione priuati iuris venandi & aucupandi ius fieri posse testatur. l. Item si fundi 9. §. Aucupiorum, & l. V usufructuarium 62. in prin. ff. de usufruct. l. venationem 26. ff. de vsur. Tuetur etiam quodammodo Principes, Comites, Barones, & c. constitutio Frider. Imp. in Tit. 27. §. Si quis rusticus, vers. Nemo retia, lib. 2. feudor.

XIX.

Ita tamen Principes, cæterosque hoc iure venandi, & aucupandi decet vti, vt non Tyranni, non Actæones efferi, sed humanæ sortis memores, Christianæ pietatis obseruatores videantur. Quod nempe fecerint, si dominis sylvarum, & agrorum in ipsa venandi seruitute haud immodicè nocuerint, si non grauiori seruitute fundos illorum, quàm eos pati naturæ & æquitatis ratio suadeat, presserint.

arg. l. Cuius edificium 24. ff. de seruit. prædior. vrb. & l. 2. §. vbi, ibi, Si tamen non vltra modum noceat. ff. de aqua plu. arcend. Zoannet. Tract. de empt. & vendit. sub pacto. retrouendit. num. vlt.

XX.

Innoxios igitur clementissimi, & benignissimi Principes habeant saltus, & curent sedulò, ne feræ in priuatorum agros gregatim excurrant, & fata magno pauperum dolore, & damno depascantur: alioqui damnum à feris datum, vt resarciant, æquum fuerit; siquidem eius damni causam quodammodo præbuisse censeantur.

per §. Ceterum, Instit. de leg. Aquil. l. Item queritur 13. in prin. ff. locati conduct. l. 1. §. Et generaliter. ff. Si quadr. pauper. feciss. dic.

XXI.

Permittere quoque Principes, ceterique domini subditis suis debent, vt feras bestias ex proprijs agris, stantibus, & adhuc pendentibus,

tibus fructibus abigant, & latratores molossos habeant, quibus eas licitè fugent.

Andr. Geil. lib. 2. obseruat. practic. obser. 68. num. 10.

XXII.

Cùm autem hodie Principes, Comites, Barones, Nobiles, etiam in alienis prædijs venandi & aucupandi ius habeant, inuitis quoque dominis, quæri solet, qualis isthæc sit seruitus, personalis, vel realis? plerique eam, quando castro, aut villæ alicui debetur, & ad heredes transijt, realibus seruitutibus aggregandam censent. (a) Quidam verò iurisdictionalem seruitutem dicunt. (b)

a) *Post alios Andr. Geil. lib. 2. practic. obser. obs. 66.* (b) *Sebast. Medic. tractat. de venat. part. 2. quest. 2. num. 5. & Francisc. Zoannet. in tractat. de empt. & vendit. sub pacto retrouenditionis, num. 205. in fine, & num. seq.*

XXIII.

Veruntamen ius illud venandi & aucupandi perpetuum, quod habent Principes, Comites, Barones, & Nobiles quidam, etiam in alienis prædijs, seruitutem esse vel personalem vel realem planè negamus: (a) Negamus item iurisdictionalem esse seruitutem. (b)

a) *Personalis seruitus non est, quia perpetuum est, & ad heredes transitorium, cùm tamen personalis seruitus cum persona, cui debetur, extinguatur, l. 3. §. vlt. ff. quib. mod. vsufr. amitt. l. corruptionem. 16. C. de vsufr. §. finitur autem vsufr. Instit. de vsufr. Non est etiam seruitus realis. Hac enim seruitus ipsi prædio debetur, §. idè aut. hæc seruit. Instit. de vsufr. l. 1. §. 1. ff. comm. prædior. vnde vt pomum decerpere, vel spaciari aut cœnare in alieno prædio liceat alicui, seruitus realis imponi non potest. l. vt pomum 8. in princ. ff. de seruitut. sed ius venandi ipsi prædio, puta castro aut villæ non debetur, tùm quia non ad ipsiusmet prædij, sed hominis vtilitatem pertinet: cùm tamen realis seruitus ad prædij commodum spectet, vt inde melius & vtilius efficiatur vel conseruetur, l. ergo 5. in fine, ibi, quàm quatenus ad ipsum fundum opus sit, & l. seq. vbi gl. in verbo vsusfructus, ff. de seruit. præd. rustic. l. 1. vbi gl. & Dd. ff. Commun. præd. l. quotiens nec hominum 15. in princ. ff. de seruit. Tum quia realis seruitus constituitur, quatenus tantum ad ipsum prædium opus sit: nec potest eius dominus alijs inde quicquam concedere. l. 5. in fin. & l. sequenti, & ibi gl. in verbo vsusfructus, & Bar-*

tol. ibid. ff. de seruit. pradior. rustic. Azoin summa, C. de seruit. & aqua. Ac Germani Principes, & quidam Nobiles absq; vlla disputatione necessarij vsus, vniuersam habent venationem, qua non solam ipsis, eorumq; familijs est necessaria, sed & ad nauseam vsq; & fastidium quandoq; superflua. Ad hac realis seruitus constitui non potest, nisi illi pradio, quod confine & vicinum sit, & proximè asitum pradio seruienti, non remotum ab eo l. Melait. 1. 4. §. vlt. ff. de aliment. legat. d. l. ergo. 5. §. 1. ff. de seruit. pred. rustic. sed longissimè plerunq; distant Arces, castra, & domus Principum, Comitum, Baronum, Nobilium, interpositis saepenumero amplissimis, ijsq; multis priuatorum pradijs, ab hisce syluis & nemoribus, in quibus ius venandi habent. Ius ergo venandi, aucupandi, in pradijs alienis, realis seruitus non est. Id quod sentit etiam contra Zasium Zoannet. in tractat. de empt. & vendit. sub parte retrouendit. num. 194. & seqq. (d) Zoannet quidem in d. tr. num. 205. in fin. & num. seq. id affirmat, vt & Sebast. Medic. tr. de venat. part. 2. quaest. 2. num. 5. sed male: eo quod venationis ius toto genere à iurisdictione differt. Iurisdictionis enim est potestas iurisdicendi, i. e. potestas reddendi siue decernendi ius lege constitutum: decernendi inquam personis & negocijs, ad quae pertinet. l. 3. ff. de offic. eius cui mandat. est iurisdic. l. meminisse. 10. ibi debet ius dicere. ff. de offic. proconsul. l. Senatusconsulto. 16. ibi ius dicatur, item ibi, ei ius dicendum est. ff. de offic. praesid. l. qui iurisdictioni. 10. ibi ius dicere debet. l. est receptum. 14. ibi ius dici. l. si conuenierit. 18. ibi, ius dicet, & l. vlt. ibi, ius dicenti, ff. de iurisdic. l. obseruandum. 19. in prin. ibi, ius reddenti. §. 1. ibi, ius reddi debet, ff. de offic. praesid. l. 2. §. ergo ex his, ibi, iurare debant, ff. de orig. iuris. l. penult. ibi, ius reddere dicitur, item ibi, ius redditur, item ibi, cum iniquè decernit. ff. de iustit. & iur.

XXIV.

Nunquid igitur regalibus associandum hoc venationis ius? Nequaquam, (a) sed vt alia sunt varia iura Principibus, vel alijs etiam priuatis competentia, vt iurisdictionis, antichresis, emphyteusis, feudum, &c. sic & hoc ius per se consistit. Potest tamen quandoq; usufructus, atque ita seruitus personalis esse: vt si Princeps ius venandi & aucupandi, in sua quadam sylua propria nobili cuidam in usufructum concedat. (b)

a) Iura enim regalia sunt, quae Romano Imperatori, quem leges Regem appellant, vnde regalia dicuntur, in signum immensi laboris, quem pro imperio

perio sustinet, ab imperio concessa sunt, Feudista ad Tit. 56. Quae sint regalia. lib. 2. Feudor. & licet hodie etiam inferiores Principes regalia habeant, ab ipso tamen Imperatore primitus vel concessione, vel praescriptione ad eos perueniunt. c. super quibusdam. 26. §. praeterea, extra de verb. significat. (b) ut apparet ex l. item si fundi, §. aucupiorum. l. usufructuarium. 62. in princ. ff. de usufruct. l. venationem. 26. ff. de vsur.

XXV.

Quod multi (a) venationis, & aucupiorum ius à realibus & personalibus seruitutibus quidem separant, inter pacta tamen personalia connumerant, ineptum planè est. (b)

a) Quorum meminit Zas. ad §. aequè, Instit. de actionib. & And. Geil. dict. lib. 2. obser. pract. obser. 66. num. 2. (b) Pacta enim cum nihil aliud sint, quam conuentiones. l. 1. §. conuentionis. ff. de pact. l. 3. in princ. ff. de pollicitat. proindeq; facta, & hominum actiones, à quibus iura merito separantur, haud rectè ius venandi & aucupandi pactis connumeratur.

XXVI.

Eleganter quæritur, an dominus syluæ venatoriæ, quæ alteri seruitutem venandi debet, grandes & annosas arbores cumulatim excidere, ac ad quæstum suum transferre possit? Nos cum Andr. Geil. in negantem partem inclinamus, (a) cum nemo ex propria auctoritate seruitutem deteriore facere possit. (b)

a) Geil. obs. pract. 2. obs. 67. num. 5. (b) arg. l. seruitutes. 20. §. si antea ff. de seruit. vrb. praed. & l. sed si quid. 15. §. 6. ff. de vsufr. l. certo generi §. si totus. ff. de seruit. praed. rustic. cum multis alijs iuris textib. in d. obser. 65. n. 6.

XXVII.

Est & hæc quæstio non infrequens, utrùm dominus syluæ venatoriæ, syluam radicitus euertere: & ex ea agrum noualem facere possit, necne? Negatiua nobis verior esse videtur.

l. inde etiam. 3. §. rescire. 15. ff. de itin. actuq; priuato l. praeses. 6. & l. si manifestè. 7. C. de seruit. & aqua. Geil. d. obs. 67. n. 10.

XXVIII.

Quæritur & illud, si venator in Principis sui territorio feram persequi incipiat, quandiu ea persecutio etiam per aliorum magistratum districtus sit concessa? moribus receptum est, ut persecu-

cutioni 24. horæ sint concessæ: ita tamen vt venator in ipso persecu-
tionis loco signum, puta pileum &c. in rei testimonium deponat.

XXIX.

Disceptatio non leuis est, ad quem fructus syluæ venatorię per-
tineant, utrũ ad dominum syluæ, an verò ad eum, qui seruitutem
in ea habet, pro alimentis ferarum? Nos in dubio ius legendæ glan-
dis domino largimur, cùm huiusmodi fructus sint pars syluæ: in alijs
verò syluestribus fructibus (qui glandis appellatione etiam genera-
liter veniunt) attendenda est conuentio: quæ si facta est, ei standum,
si non, videndum quid longissimo vsu obseruatum sit. Vetustas enim
vicem legis obtinet, si agrilex non inueniatur.

*l. 1. §. fin. ff. de aq. plu. arced. l. 1. C. de seruit. & aqua. l. venditor.
§. 2. ff. commun. præd. Geil. d. l. 2. obs. præct. obs. 68. n. 1. & 2.*

XXX.

De pœna qua affiendi sunt ij, qui contra edicta principum
venantur, magnus est inter interpp. conflictus. Nonnulli enim sta-
tuunt eos, tanquam pacis violatores puniendos, (a) alij, morte aut
membri abscissione non esse mulctandos, (b) cùm cerui non de-
beant pluris æstimari quàm homines.

*a) Guid. Papa decis. 218. (b) Domin. Sotus lib. 4. de iustit. & iur.
quest. 6. art. 4. Alfonsus à Castr. eos principes tyrannos appellat, qui morte
mulctari iubent quenguam ex hac causa. Fachin. lib. 1. controu. iur. con-
trou. 1. sub lit. C. & D. & Andr. Geil. d. l. 2. præct. obs. obser. 68.*

XXXI.

Arbitramur autem hïc dispiciendum esse, utrũ prohibitionẽ
non sit adiecta certa pœna, an verò addita sit ei certa pœna. Priori ca-
su actio iniuriarum stringitur in venatores, (a) quæ licet extra or-
dinem criminaliter instituat; (b) attamen pœna ad mortem ex-
tendi non debet, (c) sed pro conditione personæ, vel pecuniaria esse
debet, vel relegatio, vel si humilis sit persona, fustigatio. (d)

*a) l. iniuriar. 13. §. vlt. ff. de iniur. (b) Quod fieri potest. l. vlt.
ff. de iniur. l. vlt. ff. de priuat. delict. (c) Qui enim extra ordinem co-
gnoscit iudex, rationem & equitatem excedere non debet. l. hodie 13. ff.
de pœnis. Nec quid durius, quàm causa deposcit, discernere. l. perspicien-
dum, 11. in fin. ff. d. t. Iniquum autem fuerit pro capta belua, hominem ad*

Dei

Dei imaginem creatum, morte plecti. Atq; hæc sententia probatur quoq; iure Saxonico; Landrecht/lib.2.art 6. eaq; placuit etiam Collegio facultatis iuridicæ vniuersitatis Vvitebergensis, & Consistorio supremi iudicij Saxonici, part.4. quæst. 8. (d) per l.vlt. ff. de iniur.

XXXII.

Posteriori casu, statuta pœna in venatorem conuertitur, modo ea pro venatione prima capitalis non sit, (a) sed vel carceris vel pecuniaria; (b) venationem autem iterantibus, non solum relegationis, sed etiam corporalis pœna, si qualitas facti & personarum ita exigat, decerni potest, (c) si sæpius, pœna corporalis etiam irroganda. (d)

(a) Tum quia Iure ciuili locus tantum hinc est iniuriarum actioni, d. l. iniuriar. 13. §. vlt. ff. de iniur. tum quia fera bestia, antequam capiantur, in nullius sunt patrimonio, sed in naturali laxitate & libertate constituta, vt earum furtum fieri non dicatur, cum furtum non fiat, nisi sit, cui fiat. l. falsus 43. quod si Dominus, ff. de furt. tum etiam, quia iniquum & crudele esset, pro capta bestia vitam amittere, vt antea diximus. Andr. Gail. lib. 2. obseru. pract. obser. 86. num. 10. (b) Domin. Sotus, d. loco (c) l. nemo 3. C. de Episcopali audient. l. capitalium, 28. §. solent, & §. aggressore 6. ff. de pœnis. (d) l. aut facta 16. §. vlt. ff. de pœnis, & l. quicquid, vni. ca C. de superexact. lib. 10. Non ratione ipsius feræ, sed ob contemptum edicti Principis, vnde locum habet, quod dicitur: Qui Principi non obedierit, morte moriatur. Vide Fachin. d. lib. 1. contr. 1.

XXXIII.

De captura hæctenus; succedit modo inuentio. Inuentio est occupatio (a) rerum mobilium, tum anima carentium, tum seruorum, quæ res, quique serui proprietate nullius sunt.

(a) Non aliter res adquiruntur, quàm si occupata, id est, apprehensa fuerint. l. 1. §. 1. ff. de acquir. vel amitt. poss. & §. Quæ ratione verius, ibi, occupauerit. Instit. de rer. diuis.

XXXIII.

Est autem inuentio vel rerum in mari aut litore maris natarum, (a) vel rerum pro derelicto habitarum, (b) vel thesauri. (c)

§ 3.

(a) §. Item.

(a) §. *Itē lapilli*, *Instit. d. t. l. 3. ff. de diuis. rer. l. 1. §. 1. ff. de acquir. vel amit. poss.* (b) §. *Quaratione*, *Instit. de rer. diuis. l. 2. §. 1. ff. pro derelict. l. Falsus 43. §. Quod si dominus ff. de furtis, vide Cuiac. lib. 21. obseruat. cap. 8.*
 (c) §. *Thesauros*, *Instit. d. t.*

XXXV.

Quod si quis res naufragio perditas & à fluctibus in litus eiectas inueniat, sciensque retineat, rapinam committit, & quadruplo tenetur. (a) Quin etiam ex noua Friderici constitutione publicatione omnium bonorum multatur. (b)

(a) *l. Pomponius 44. vers. Idem ait, ff. de acquir. rer. dom.* (b) *Auth. Nauigia, C. de furtis.*

XXXVI.

In tempestate maris è naue eius leuandæ causa, eiectum quod est, si quis inueniat, & sciens lucrandi animo retineat, furtum committit.

§. *Alia sanè ratione*, *Instit. de rer. diuis. l. Quaratione, 9. §. vlt. l. Quæcung, 58. ff. de acquir. rer. dom. l. qui leuandæ 8. ff. de leg. Rhod. de iactu, l. interdum 21. §. 1. ff. de acquir. vel amit. poss. l. Si quis merces 7. ff. pro derelicto.*

XXXVII.

Eadem quoque est ratio earum rerum, quæ de rheda currente non intelligentibus dominis cadunt.

§. *vt. in fin. Instit. de rer. diuis. d. l. Falsus 43. §. Qui alienum. ff. de furtis.*

XXXIIX.

Vt quis autem furti suspicionem, eiusque pœnam euitet, publicè proponat libellum, quò significet, se rem inuenisse, & redditurum ei, qui suam esse ostenderit.

d. l. Falsus 43. §. Proinde videamus, vbi Bart. & alij, ff. de furtis, & Dd. ad dict. §. vlt. Instit. de rer. diuis.

XXXIX.

Sed rerum inuentor *εὐπερρον*, id est, inuentionis præmium iure petit? Non probè aliquid peti Vlpianus scribit.

d. l. Falsus 43. §. Quid ergo. ff. de furtis.

The-

XL. Theſauri inuentionem quod attinet, primò ſciendum, quòd Theſaurus iuris conditoribus fit vetus quædam pecunia depositio, cuius non extat memoria. (a) Vnde propriè theſaurus non eſt ea pecunia, quam quis vel lucri, vel merus, vel custodia causa condidit ſub terra, & à quo, & quando fit condita non ignoratur, (b) Abusiue tamen theſaurus etiam dicitur. (c)

(a) l. Nunquam 31. §. 1. ff. de acquir. rer. dom. l. vn. C. de Theſaur. lib. 10. (b) d. l. Nunquam, 31. §. 1. ff. de acquir. rer. dom. l. à tutore. 67. ff. de rei vindic. & l. peregre, 44. in prin. ff. de acquir. vel amitt. poſſ. (c) l. Theſaurus 15. ff. ad exhibend.

XLI.

Locus autem in quo Theſaurum quis inuenit, vel proprius eſt, vel alienus; & quidem alienus aut priuatus eſt, aut cæſaris, aut fiſcalis, aut publicus imperij vel vniuerſitatis, aut ſacer vel religioſus.

XLII.

Theſaurus in proprio loco inuentus, ex aſſe inuentoris eſt, ſiue fortuitò, ſiue data opera inuentus ſit, non tamen adhibitis ſcleratis ac puniendis ſacrificijs, aut alia qualibet arte legibus odioſa.

§. Theſaurus, Inſtit. de rer. diuiſ. & d. l. vn. C. de Theſaur.

XLIII.

Qui verò inuentus eſt in loco alieno, ſiue iſ priuati alicuius ſit, ſiue Cæſaris, non tamen vt Cæſaris, ſed vt Maximiliani aut Rudolphi, modò fortè fortuna inuentus ſit, ex ſemiſſe duntaxat repertoris eſt, ex altero ſemiſſe priuati illius, aut Cæſaris, ſi data opera ſit repertus, totus eſt priuati illius, aut Cæſaris.

d. §. Theſaurus, verſ. At ſi quis, & verſ. Et conuenienter, Inſtit. de rer. diuiſ. & d. l. vn. C. de Theſauris. Obſtare videtur l. 3. §. ſi in loco, ff. de iure fiſci.

XLIIII.

Inuentus autem theſaurus in loco fiſcali, vel publico imperij, aut vniuerſitatis loco, ex ſemiſſe inuentoris eſt, ſi fortuito caſu reper-

tus.

tus sit, ex altero semisse fisci, vel vniuersitatis, hoc est, ciuitatis. (a) Et tenetur inuentor vltro partem fisco deferre, alioqui totum cum altero tanto soluere cogitur. (b) Si data opera in hisce locis quis thesaurum inuenerit, ex aße erit fisci, vel ciuitatis. (c)

(a) d. §. *Thesauros, vers. cui conueniens, Instit. de rer. diuis. vbi Cuiac. in notis, & c. Tit. 56. in fin. Tit. Quæ sint regal. lib. 2. feudor.* (b) d. l. 3. §. vlt. ff. de iure fisci. (c) dict. Tit. 56. lib. 2. feud. & d. l. vn. C. de thesaur. lib. 10.

XLV.

Similiter thesaurus in loco sacro, aut religioso fortuito inuentus, ex semisse est inuentoris, alter verò semisis est fisci, ex noua legislatione Friderici Imp. Ex eadem quoque constitutione totus thesaurus, ibidem datâ operâ repertus, fisco vindicatur.

Tit. 56. in fin. lib. 2. feudor.

XLVI.

Idem quoque longè ante Friderici legem constituerunt Diui fratres, M. Antoninus, & Verus; (a) licet ante hos Diuus Hadrianus totum thesaurum fortuito repertum inuentori concesserit. (b)

(a) l. 3. §. *Si in locis. ff. de iure fisci*, (b) §. *Thesauros, vers. Idemq, statuit. Instit. de rer. diuis. quæ duo loca antinomiali arguunt, in qua tollenda variè variè laborarunt. Accursius & vulgò Interpp. censent rescriptum Diui Hadriani naturali æquitate niti: at rescriptum Diuorum fratrum iure ciuili. Connan. verò lib. 3. comment. cap. 4. num. 2. item, Fran. Hotoman. Thomas Linius & Vvesenb. alia conciliandi ratione vtuntur, & distinguunt inter locum sacrum & religiosum, qui priuatus est, & eum, qui est publicus. De hoc intelligunt Diuorum fratrum; De illo Diui Hadriani rescriptum. Quidam in dict. §. *Thesauros* pro *At legendum* censent *Ac*, & ita aduersatiuam in similitudinis dictionem mutant. Duarenus autem ad *Tit. de acquir. rer. dom. cap. 4.* & *Donell. lib. 4. comment. cap. 14.* existimant, vtrumq, locum narrationem historicam, contrariam tamen, de qua suam non protulerit sententiam Iustinianus. Deniq, *Iacob. Cuiac. lib. 9. obser. cap. 37.* & in notis ad dict. §. *Thesauros, Instit. de rer. diuis.* scribit, in huius questionis decisione aliud sensisse Diuum Hadrianum, aliud Diuos fratres, Iustinianum autem comprobasse Diui Hadrian. sententiam. Nos harum conciliationum nullam*

nullam probamus, existimantes Principem Iustinianum subscripsisse Diuorum fratrum rescripto.

XLVII.

Interpretes verò vt Porci Fab. Ang. Thom. Lin. & alij tradunt, (a) hodie iure Pontificio Thesauri in loco sacro vel religioso inuenti partem dimidiam non fisco, sed Ecclesiæ adplicandam esse. (b)

(a) Ad §. Thesuros, Instit. de rer. diuis. (b) atque hac sententia in inuentore Clerico probari videtur textu in c. Excommunicamus 13. §. Damnnati. ext. de hæreticis.

XLVIII.

Thesauro autem in feudo emphyteutico, aut feudali reperto, num emphyteuta, aut vasallus, pro domino feudi haberi debeat, vel proprietarius, vt huic vel illi pars Thesauri dimidia cedat, æcris inter Dd. concertatio est: Nos proprietario, non emphyteutæ aut vasallo ius capiendi partem illius thesauri tribuimus.

Per text. in l. fructus 7. §. Si feudum viro, vers. Non magis. ff. solut. matrimon. confert huc, quod emphyteuta, feudi emphyteutici, aut vasallus feudalis prædij dominus non est, l. 1. §. vlt. ff. Si ager vectigal. d. tit. 23. §. vlt. lib. 2. feud.

XLIX.

Succedit prædatio bellica. Prædatio bellica est adquisitio dominij, tum rerum, tum personarum, quas in bello iusto milites ex hostibus, & his deuictis capiunt.

§. Item ea, quæ ex hostibus, Instit. de rer. diuis. l. naturalem §. §. vlt. l. Transfugam 51. §. 1. ff. de acquir. rer. dom. l. Si quid in bello 28. iunct. l. Si captiuus 20. §. 1. & l. seq. ff. de cap. & postlim. reuers. l. cum loca, 36. ff. de relig.

L.

Hostes sunt, quib. publicè populus Romanus, aut qui populo Romano bellum decreuerunt. (a) Vnde hostile (b) bellū est, quod Imp.
h Roma-

Romanus peregrinæ alicui genti, vel quod peregrina gens populo Romano indixit. (c)

(a) *l. Hostes 24. ff. de capt. & postlim. reuers. l. hostes hi sunt 118. ff. de verb. sig.* (b) Aliud est ciuile bellum, vt conuincitur ex *l. vn. in prin. C. de caduc. toll. quod tamen propriè bellum non est, sed ciuile quædam inter quosdam de populo eiusdem imperij dissensio. l. si quis ingenuum 21. §. vlt. ff. de capt. & postlim. reuers.* In hoc ciuili bello prædationis ius cessat, vt ostendit Præses in *Tractat. de iure pugna, lib. 1. cap. 29. vers. Quod si quid captum.* (c) per *d. l. hostes hi sunt 118. ff. de verb. sig. & l. hostes 24. ff. de capt. & postlim. reuers.*

LII.

Estque iustum bellum hostile, si ex iusta fuerit initum causa, & quidem ritè indictum.

Quæ sint iustæ mouendi belli causæ, exposuit Præses dict. *lib. 1. de iure belli, cap. 5. & cap. 17. Quis item sit ritus & mos indicendi belli ostendit Præses eodem lib. 1. de iure belli, cap. 6.*

LII.

Eiusmodi si fuerit bellum, quicquid milites ex hostibus, aut deuictis hostibus capiunt, id præda appellatur, (a) vnde hæc acquisitio prædatio bellica. Dicitur quoque spoliū. (b)

(a) *d. l. Si quid in bello 28. iunct. l. si captiuus 20. §. 1. de captiu. & postlim. reuers. d. l. cum loca 36. ff. de relig.* (b) *l. pen. §. Simili etiam, C. de donat.*

LIII.

Et est præda non tantum si res sit inanimata, sed & si persona fuerit, licet libera. (a) Item siue mobilis, (b) siue immobilis (c) sit res. Et siue durante adhuc bello hosti auferatur, (d) siue deuictis hostibus. (e)

(a) *d. l. Si quis ingenuum 21. vers. Quod si publicè præda. ff. de capt. & postlim. reuers.* (b) per *l. pen. ff. ad leg. Iul. pecul.* (c) *d. l. si captiuus 20. §. 1. ff. de captiu. & postlim. reuers. Can. Dicat aliquis 23. quest. 5.* (d) *l. si quis 21. vers. Quod si publicè ff. de cap. & postlim. reuers. 13. per d. l. si captiuus 20. §. 1. ff. d. s.*

Et du-

LIV.

Et durante adhuc bello non tantum res mobilis capi ex hostibus potest, sed & immobilis.

l. in agris 16. ibi, agrum, qui hostibus deuictis, iunctis verb. seqq. Agrum autem manu captum. ff. de acquir. rer. dom.

LV.

Quicquid autem durante adhuc bello capitur ex hostibus, iure gentium capientium fit, (a) non tantum si res priuata sit, sed et si sacra aut religiosa, vel publica fuerit. (b)

a) *d. l. naturalem. 5. in fin. ff. de acquir. rer. dom. §. item ea, que ex hostibus, Instit. de rer. diuis.* (b) *l. cum loca. 36. ff. de religiosis.*

LVI.

Hoc amplius etiam liberi homines captiuitate in seruitutem capientium rediguntur, (a) etiam iure diuino. (b)

a) *d. l. cum loca. 36. ff. d. t. l. adeo quidem. 7. in prin. ff. de acquir. rer. dom. §. pen. Instit. de iure person. & d. §. item ea, Instit. de rer. diuis.*
(b) *Exodi. 21. Leuit. 25. Deut. 15. & 21. Paul. ad Ephes. cap. 6.*

LVII.

Quod autem ex hostibus nondum deuictis capitur, id statim fit singulorum occupantium militum, (a) non publicum. Nisi ager fuerit, qui in ius & potestatem ducis venit, & vel militibus pro merito assignatur, vel venditur, aut publico relinquitur. (b)

a) *d. l. naturalem, 5. §. vlt. ff. de acquir. rer. dom.* (b) *l. transfugam. 51. ff. de acquir. vel amitt. poss.* (c) *d. l. in agris. 16. ff. de acquir. rer. dom. l. si captiuus. 20. §. 1. ff. de captiuis & postlim. reuers.*

LVIII.

Cæterum quod capitur hostibus deuictis, id omne, siue mobile, siue immobile fuerit, in ius, & potestatem Imperatoris belli, vendit, (a) qui mobilia inter milites secundum merita ipsorum diuidit. (b)

a) *Can. dicat aliquis 23. quest. 5. Hug. Donel. lib. 4. Comment. cap. 21.*
(b) *d. can. dicat aliquis, 23. quest. 5. l. si quis pro redemptione. 36. §. simili etiam modo, C. de donat. Deut. 20. vers. Omnem prædam exercitui diuides, & Ios. 8. vers. iumenta autem & prædam ciuitatis diuiserunt sibi*

b 2

lij. Israel,

*Uij Israel, Bart. ad l si quid in bello, num. 3. ff. de capt. & postlim. reuers.
Ang. ad §. item ea, num. 7. Instit. de rer. diuis.*

LIX.

Prædia verò siue agri aut venduntur, (a) aut militibus pro
emerito assignantur. (b)

a) *l. in agris. 16. ff. de adquir. rer. dom.* (b) *l. Lucius. 11. ff. de eui-
ctioib. Cuiac. lib. 19. obser. cap. 7.*

LX.

Quæritur de rebus, quæ prius quidem ciuium Romanorum
fuerunt, sed ab hostibus aliquando captæ in potestatem eorum vene-
runt, si recuperentur, utrùm capientium vel Imperatoris belli fiant,
an verò prioribus dominis restitui debeant? Nos distinguendum iu-
dicamus inter res mobiles, & res soli. Illæ in præda sunt, & non red-
duntur dominis suis, (a) nisi fuerint serui, qui recepti ex hostibus
iure postliminij ad suos dominos reuertuntur. (b) Hæ verò, vt agri,
cæteraque prædia, in præda non sunt, sed postliminio ad priores do-
minos redeunt.

a) *l. si quid bello. 28. in prin. vbi gl. ff. de captiuis, & postlim. reuers.
gl. ad d. l. si captiuus. 20. in verb. ager. ff. d. t. & ad l. diuus. 31. in verb. ca-
ptiuorum. ff. de iure fisci. Cuiac. lib. 19. obseruat. cap. 7.* (b) *l. Postlimi-
nium. 19. §. si verò seruus. ff. de captiu. & postl. reuers.* (c) *d. l. si capti-
uus. 20. §. 1. ff. d. t.*

FINIS DISPUTATIONIS
TERTIÆ.

Ka 3071

(3/4)

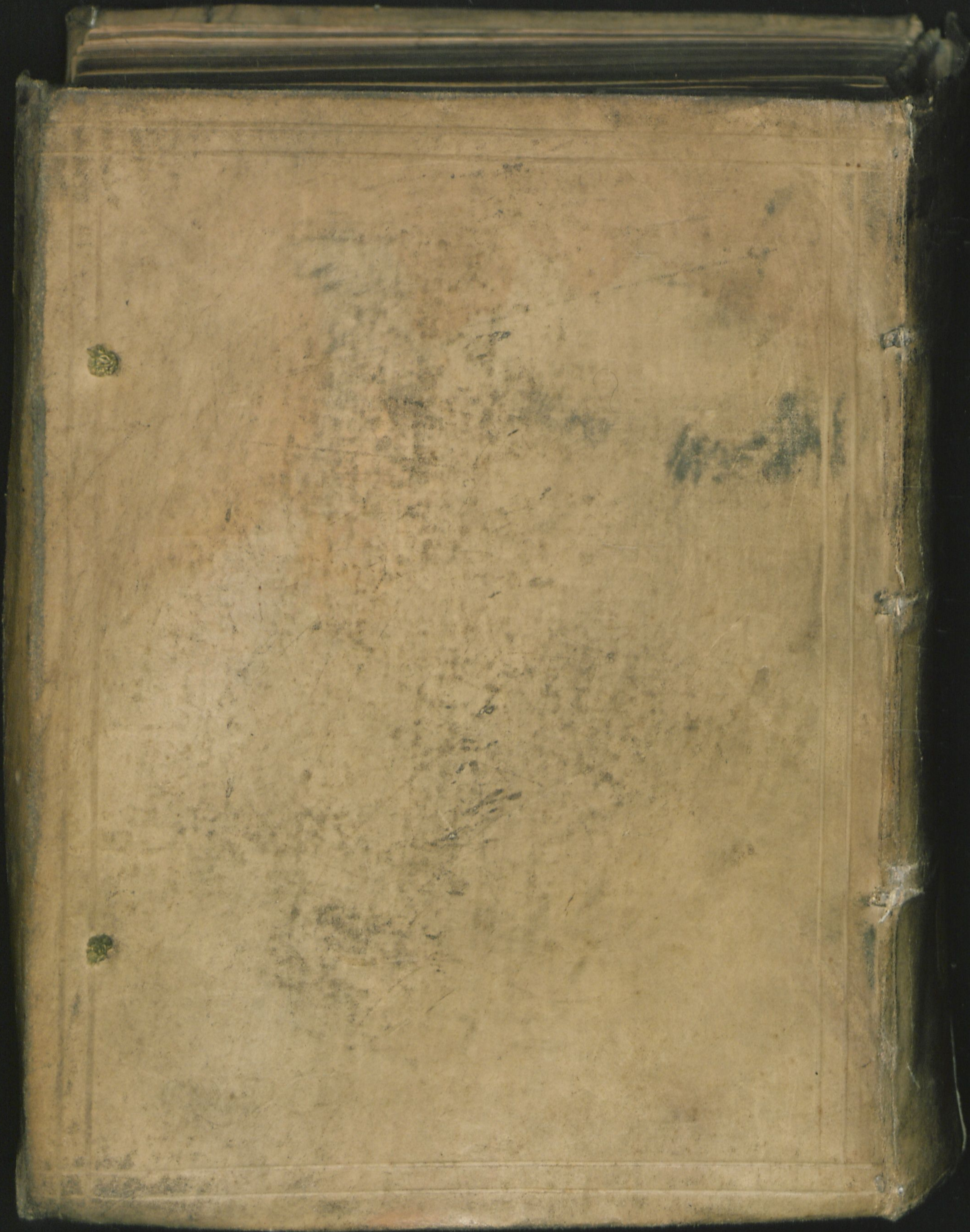
ULB Halle 3
003 261 573

sb

Einband. 3/1.

249.

Disputatio III.

MINIO PROPRIETATIS, ET EIVS AC-
i modis: tum in specie de occupatione, ac pradatione
ellica, & quidem de venatione, aucupio, pi-
scatione, & inuentione.

Q V A M

Auspice Christo.

P R Æ S I D E,

NS VLTISSIMO

D, D. HENRICO BO-

V. I. D. ET IN ALMA TY-
sium Academia Antecessore clarissimo, Prace-
ptore suo honorando:

NARI EXERCITII CAUSA,
hora & loco consuetis, tueri cona-
bitur

CASPARVS HEVCHELIN,
Lauinganus.

T V B I N G A E
Excudebat Georgius Gruppenbachius.

M. D. X C I X.

f

